บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
เรื่อง อำนาจในการออกอนุบัญญัติเพื่อผ่อนผันลดอัตราหรืองดเว้นไม่เก็บค่าธรรมเนียมการตรวจเรือ สำหรับเรือขับเคลื่อนด้วยพลังงานไฟฟ้า

กรมเจ้าท่า ได้มีหนังสือ ที่ คค ๐๓๐๙.๒/๗๙๙ ลงวันที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า ด้วยกรมเจ้าท่าได้ดำเนินการตามนโยบายของกระทรวงคมนาคมเกี่ยวกับการผลักดันเทคโนโลยียานยนต์ไฟฟ้าสำหรับเรือโดยสารสาธารณะ โดยกำหนดมาตรการจูงใจและสนับสนุนในการใช้เรือที่ขับเคลื่อนด้วยพลังงานไฟฟ้า ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวต้องมีการออกอนุบัญญัติเพื่องดเว้นค่าธรรมเนียมการตรวจเรือ สำหรับเรือขับเคลื่อนด้วยพลังงานไฟฟ้า อย่างไรก็ดี มาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย (ฉบับที่ ๗) พุทธศักราช ๒๔๘๓ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๑๐ ที่ให้อำนาจแก่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมผ่อนผันลดอัตราหรืองดเว้นไม่เก็บค่าธรรมเนียมการตรวจเรือ บัญญัติว่า “ค่าธรรมเนียมตรวจเรือซึ่งจะต้องเสียตามมาตรา ๑๖๕ แห่งพระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พระพุทธศักราช ๒๔๕๖ นั้น เมื่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมเห็นสมควรผ่อนผันลดอัตราก็ดี หรือจะงดเว้นไม่เก็บก็ดี สำหรับเรือชนิดใดเพื่อใช้ในท้องที่ใด เป็นกำหนดเวลาเท่าใด ก็ให้ทำได้โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา” แต่ในปัจจุบันมาตรา ๑๖๕ ดังกล่าวซึ่งบัญญัติว่า “ค่าธรรมเนียมการตรวจนั้น ต้องเสียตามพิกัดที่กำหนดไว้ในกฎข้อบังคับสำหรับการตรวจเรือ” ได้ถูกยกเลิกไปแล้ว และได้มีการนำหลักการในเรื่องการเก็บค่าธรรมเนียมการตรวจเรือมาบัญญัติไว้ในมาตรา ๑๖๓/๑ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พระพุทธศักราช ๒๔๕๖ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย (ฉบับที่ ๑๗) พ.ศ. ๒๕๖๐ ว่า “หลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และค่าธรรมเนียมการตรวจและการออกใบสำคัญตามมาตรา ๑๖๓ ให้เป็นไปตามข้อบังคับที่เจ้าท่ากำหนดโดยความเห็นชอบของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม” แทน

เจ้าท่าได้ใช้อำนาจตามมาตรา ๑๖๓/๑ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พระพุทธศักราช ๒๔๕๖ฯ กำหนดค่าธรรมเนียมการตรวจเรือ โดยได้ออกข้อบังคับกรมเจ้าท่าว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และค่าธรรมเนียมการตรวจและการออกใบสำคัญรับรองการตรวจเรือเพื่ออนุญาตให้ใช้เรือ และใบสำคัญแสดงการตรวจเรือเพื่อจดทะเบียนเรือไทย สำหรับเรือขับเคลื่อนด้วยพลังงานไฟฟ้า พ.ศ. ๒๕๖๓ ในข้อ ๒๘ ว่า “ค่าธรรมเนียมการตรวจเรือเพื่อออกใบสำคัญรับรองการตรวจเรือ เพื่ออนุญาตให้ใช้เรือ และค่าธรรมเนียมการตรวจเรือเพื่อออกใบสำคัญแสดงการตรวจเรือเพื่อจดทะเบียนเรือไทย สำหรับเรือขับเคลื่อนด้วยพลังงานไฟฟ้าให้เป็นไปตามอัตราตามตารางแนบที่กำหนดไว้ท้ายข้อบังคับนี้”

เนื่องจากบทบัญญัติมาตรา ๑๖๓/๑ วรรคหนึ่ง มิได้มีการกำหนดเรื่องการผ่อนผันลดอัตราหรืองดเว้นไม่เก็บค่าธรรมเนียมการตรวจเรือเอาไว้ กรมเจ้าท่าจึงขอหารือว่าจะสามารถอาศัยฐานอำนาจตามมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย (ฉบับที่ ๗)ฯ เพื่อเสนอ

ส่งพร้อมหนังสือ ที่ นร ๐๙๐๙/๑๐๑ ลงวันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๖๕ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกามีถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมผ่อนผันลดอัตราหรืองดเว้นไม่เก็บค่าธรรมเนียมการตรวจเรือได้หรือไม่ หรือจะต้องอาศัยอำนาจตามมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย (ฉบับที่ ๗)ฯ ประกอบกับมาตรา ๑๖๓/๑ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พระพุทธศักราช ๒๔๕๖ฯ หรือกรมเจ้าท่าจะอาศัยฐานอำนาจตามมาตรา ๑๖๓/๑ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พระพุทธศักราช ๒๔๕๖ฯ ยกร่างข้อบังคับกรมเจ้าท่าเพื่องดเว้นหรือผ่อนผันลดอัตราค่าธรรมเนียมการตรวจเรือ เสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมพิจารณาให้ความเห็นชอบก่อนกรมเจ้าท่าออกข้อบังคับดังกล่าว ได้หรือไม่

โดยที่ประเด็นปัญหาตามข้อหารือดังกล่าวเป็นเรื่องที่มีความสำคัญที่จะต้องมีการพิจารณาวินิจฉัยโดยรอบคอบ เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกาจึงอาศัยอำนาจตามความในข้อ ๑๒ วรรคหนึ่ง[๑] แห่งระเบียบคณะกรรมการกฤษฎีกา ว่าด้วยการประชุมของกรรมการกฤษฎีกา พ.ศ. ๒๕๒๒ จัดให้มีการประชุมร่วมกันระหว่างคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๒ คณะที่ ๓ และคณะที่ ๑๒) เพื่อประชุมปรึกษาหารือร่วมกันเป็นกรณีพิเศษ

คณะกรรมการกฤษฎีกา (ที่ประชุมร่วมคณะที่ ๒ คณะที่ ๓ และคณะที่ ๑๒)

ได้พิจารณาข้อหารือดังกล่าวประกอบกับข้อเท็จจริงที่ผู้แทนกระทรวงคมนาคม (สำนักงานปลัดกระทรวงและกรมเจ้าท่า) ได้มาชี้แจงไว้แล้ว ปรากฏข้อเท็จจริงเพิ่มเติมว่า ในชั้นการเสนอร่างพระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ในส่วนที่เกี่ยวกับการตรวจเรือซึ่งต่อมาเป็นพระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย (ฉบับที่ ๑๗) พ.ศ. ๒๕๖๐ นั้น กระทรวงคมนาคมมิได้เสนอให้แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย (ฉบับที่ ๗) พุทธศักราช ๒๔๘๓ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๑๐ ที่ให้อำนาจแก่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมผ่อนผันลดอัตราหรืองดเว้นไม่เก็บค่าธรรมเนียมการตรวจเรือ โดยในชั้นการตรวจพิจารณาร่างกฎหมายดังกล่าวได้ยกเลิกมาตรา ๑๖๕ และนำเรื่องค่าธรรมเนียมการตรวจเรือซึ่งเดิมบัญญัติไว้ในมาตรา ๑๖๕ ไปบัญญัติรวมไว้ในมาตรา ๑๖๓/๑ วรรคหนึ่ง ซึ่งเพิ่มเติมขึ้นใหม่ แต่มิได้พิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย (ฉบับที่ ๗)ฯ ซึ่งอ้างอิงถึงมาตรา ๑๖๕

คณะกรรมการกฤษฎีกา (ที่ประชุมร่วมคณะที่ ๒ คณะที่ ๓ และคณะที่ ๑๒) พิจารณาแล้ว เห็นว่า มาตรา ๓[๒] แห่งพระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย (ฉบับที่ ๗) พุทธศักราช ๒๔๘๓ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๑๐ ได้บัญญัติไว้ชัดเจนว่า ค่าธรรมเนียมตรวจเรือซึ่งจะต้องเสียตามมาตรา ๑๖๕[๓] แห่งพระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พระพุทธศักราช ๒๔๕๖ นั้น เมื่อรัฐมนตรีว่าการ

---

[๑]ข้อ ๑๒ ในกรณีที่ต้องการความเชี่ยวชาญเฉพาะในหลายด้านหรือต้องการความรอบคอบในการพิจารณาเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกาอาจขอให้กรรมการกฤษฎีกาสองหรือสามคณะมาประชุมปรึกษาหารือร่วมกันเป็นกรณีพิเศษก็ได้

ฯลฯ ฯลฯ

[๒]มาตรา ๓ ค่าธรรมเนียมตรวจเรือซึ่งจะต้องเสียตามมาตรา ๑๖๕ แห่งพระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พระพุทธศักราช ๒๔๕๖ นั้น เมื่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมเห็นสมควรผ่อนผันลดอัตราก็ดี หรือจะงดเว้นไม่เก็บก็ดี สำหรับเรือชนิดใด เพื่อใช้ในท้องที่ใด เป็นกำหนดเวลาเท่าใด ก็ให้ทำได้โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

[๓]มาตรา ๑๖๕ ค่าธรรมเนียมการตรวจนั้น ต้องเสียตามพิกัดที่กำหนดไว้ในกฎข้อบังคับสำหรับการตรวจเรือ

กระทรวงคมนาคมเห็นสมควรผ่อนผันลดอัตราก็ดี หรือจะงดเว้นไม่เก็บก็ดี สำหรับเรือชนิดใด เพื่อใช้ในท้องที่ใด เป็นกำหนดเวลาเท่าใด ก็ให้ทำได้โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา ต่อมาเมื่อมีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พระพุทธศักราช ๒๔๕๖ โดยพระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย (ฉบับที่ ๑๗) พ.ศ. ๒๕๖๐ ได้ปรับปรุงหลักเกณฑ์ในเรื่องค่าธรรมเนียมการตรวจเรือ โดยยกเลิกบทบัญญัติมาตรา ๑๖๕ ไปแล้ว[๔] กรณีจึงต้องถือว่าอำนาจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย (ฉบับที่ ๗)ฯ ที่กำหนดให้ผ่อนผันลดอัตราหรืองดเว้นไม่เก็บค่าธรรมเนียมการตรวจเรือไม่มีที่ใช้บังคับอีกต่อไป เนื่องจากกฎหมายได้อ้างอิงการใช้อำนาจดังกล่าวเฉพาะกับค่าธรรมเนียมตามอัตราที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๖๕ แห่งพระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พระพุทธศักราช ๒๔๕๖ เท่านั้น และเมื่อบทบัญญัติกฎหมายมีความชัดเจนดังกล่าวแล้ว จึงไม่อาจอาศัยการตีความตามเจตนารมณ์ของกฎหมายที่สาระของบทบัญญัติอ้างอิงอยู่กับค่าธรรมเนียมการตรวจเรือตามมาตรา ๑๖๕ ที่ถูกยกเลิกไปแล้วนี้ ให้มีผลใช้บังคับขยายไปถึงค่าธรรมเนียมการตรวจเรือตามมาตรา ๑๖๓/๑[๕] วรรคหนึ่ง ได้ ดังนั้น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมจึงไม่อาจอาศัยอำนาจตามมาตรา ๓[๖] แห่งพระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย (ฉบับที่ ๗)ฯ ออกประกาศเพื่อผ่อนผันลดอัตราหรืองดเว้นไม่เก็บค่าธรรมเนียมตามมาตรา ๑๖๓/๑ แห่งพระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทยฯ อีกทั้ง พระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทยฯ ก็ไม่ได้มีบทบัญญัติในส่วนอื่นที่ให้อำนาจแก่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมในการพิจารณาลดหย่อนหรือยกเว้นค่าธรรมเนียมการตรวจเรือดังกล่าว

อนึ่ง หากกรมเจ้าท่าประสงค์ที่จะส่งเสริมและสนับสนุนการใช้เรือที่ขับเคลื่อนด้วยพลังงานไฟฟ้าสำหรับเรือโดยสารสาธารณะ โดยกำหนดมาตรการจูงใจในเชิงการลดภาระค่าธรรมเนียมการตรวจเรือ ย่อมสามารถอาศัยอำนาจตามมาตรา ๑๖๓/๑ วรรคหนึ่ง โดยความเห็นชอบของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม เพื่อกำหนดค่าธรรมเนียมการตรวจเรือประเภทดังกล่าวในอัตราที่ต่ำกว่าค่าธรรมเนียมการตรวจเรือประเภทอื่น โดยการแก้ไขเพิ่มเติมอัตราค่าธรรมเนียมตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับกรมเจ้าท่า ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และค่าธรรมเนียมการตรวจและการออกใบสำคัญรับรองการตรวจเรือเพื่ออนุญาตให้ใช้เรือ

---

[๔]พระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย (ฉบับที่ ๑๗) พ.ศ. ๒๕๖๐

มาตรา ๑๑ ให้ยกเลิกมาตรา ๑๖๕ แห่งพระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พระพุทธศักราช ๒๔๕๖

[๕]มาตรา ๑๖๓/๑ หลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และค่าธรรมเนียมการตรวจและการออกใบสำคัญตามมาตรา ๑๖๓ ให้เป็นไปตามข้อบังคับที่เจ้าท่ากำหนดโดยความเห็นชอบของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม

ข้อบังคับตามวรรคหนึ่งในส่วนที่เกี่ยวกับเรือประมงตามกฎหมายว่าด้วยการประมงให้หารือกรมประมงก่อน

ในกรณีที่เจ้าของหรือผู้ครอบครองเรือได้ให้สถาบันการตรวจเรือที่เจ้าท่ากำหนดตรวจและออกใบสำคัญแล้ว เจ้าของหรือผู้ครอบครองเรือจะยื่นคำขอต่อเจ้าท่าหรือเจ้าพนักงานตรวจเรือตามมาตรา ๑๖๓ พร้อมชำระค่าธรรมเนียมเพื่อให้ถือว่าการตรวจและใบสำคัญนั้นเป็นการตรวจและใบสำคัญที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้แล้วก็ได้

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการประกาศกำหนดสถาบันการตรวจเรือตามวรรคสามให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมกำหนด

[๖]โปรดดูเชิงอรรถที่ ๒, ข้างต้น

และใบสำคัญแสดงการตรวจเรือเพื่อจดทะเบียนเรือไทย สำหรับเรือขับเคลื่อนด้วยพลังงานไฟฟ้า พ.ศ. ๒๕๖๓ ก็ได้

(นายปกรณ์ นิลประพันธ์)
เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
กรกฎาคม ๒๕๖๕